

PORADNIK PRAWNY INSTYTUTU ORDO IURIS

ZGŁASZANIA PRZESTĘPSTW W CZASACH NIEPOKOJU SPOŁECZNEGO

SPIS TREŚCI

I.	JAKIE NAJCZĘSTSZE PRZESTĘPSTWA MOGĄ SPOTKAĆ WIERNYCH W ZWIĄZKU Z OSTATNIMI PROTESTAMI?	1
II.	JAKIE NAJCZĘSTSZE WYKROCZENIA MOGĄ SPOTKAĆ WIERNYCH W ZWIĄZKU Z OSTATNIMI PROTESTAMI? ...	6
III.	CZY MOŻLIWE JEST FIZYCZNE BLOKOWANIE ŚWIĄTYNI W CELU ICH OBRONY?	6
IV.	JAKIE DZIAŁANIA NALEŻY PODJĄĆ NIEZWŁOCZNIE PO UJAWNIENIU CZYNU ZABRONIONEGO?.....	7
V.	CZY ŚWIADEK MOŻE ZASTOSOWAĆ SIŁĘ FIZYCZNĄ W CELU UJĘCIA SPRAWCY I KIEDY?	7
VI.	CZEGO NIE WOLNO ROBIĆ PRZY STOSOWANIU SIŁY FIZYCZNEJ W CELU UJĘCIA SPRAWCY I CO ZA TO GROZI?..	8
VII.	JAK UTRWALAĆ PRZEBIEG CZYNU ZABRONIONEGO?	9
VIII.	CZY BĘDĘ MUSIAŁ/A BRAĆ UDZIAŁ W POSTĘPOWANIU (JAKO ŚWIADEK LUB POKRZYWDZONY)?	9
IX.	JAKIE DANE PODAWAĆ POLICJI ORAZ JAKIE INFORMACJE SĄ ISTOTNE W SYTUACJI ZGŁOSZENIA POPEŁNIONEGO PRZESTĘPSTWA LUB WYKROCZENIA?	10

I. Jakie najczęstsze przestępstwa mogą spotkać wiernych w związku z ostatnimi protestami?

• Art. 137 Kodeksu karnego - Znieważenie znaków państwowych

§ 1. Kto publicznie znieważa, niszczy, uszkadza lub usuwa godło, sztandar, chorągiew, banderę, flagę lub inny znak państwowy, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

§ 2. Tej samej karze podlega, kto na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej znieważa, niszczy, uszkadza lub usuwa godło, sztandar, chorągiew, banderę, flagę lub inny znak państwa obcego, wystawione publicznie przez przedstawicielstwo tego państwa lub na zarządzenie polskiego organu władzy.

[Przykład: nanoszenie na symbole państwowe innych symboli, zmiana graficzna prześmiewcza, obraźliwa itp. Również niszczenie tych symboli.]

- **Art. 190 k.k. - Groźba karalna**

§ 1. Kto grozi innej osobie popełnieniem przestępstwa na jej szkodę lub szkodę osoby najbliższej, jeżeli groźba wzbudza w zagrożonym uzasadnioną obawę, że będzie spełniona, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

§ 2. Ściganie następuje na wniosek pokrzywdzonego.

[Przykład: groźby w stosunku do osoby dotyczące popełnienia względem niej przestępstwa pobicia etc.]

- **Art. 195 § 1 k.k. - Złośliwe przeszkadzanie publicznemu wykonywaniu aktów religijnych**

Kto złośliwie przeszkadza publicznemu wykonywaniu aktu religijnego kościoła lub innego związku wyznaniowego o uregulowanej sytuacji prawnej, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

[Przykład: zakłócanie lub uniemożliwianie udziału w aktach religijnych, Mszy Świętej, stwarzanie zarówno fizycznej przeszkody, jak też próby utrudniania uczestnictwa polegając m.in. na prezentowaniu treści gorszących dla uczestników, np. mężczyzna, który w stroju motyla przeszkadzał w procesji Bożego Ciała, protestujący wdzierający się do świątyni w trakcie nabożeństw, krzycząc, rozrzucając ulotki, osoby które zakłócają Mszę Świętą poprzez trzymanie transparentów w kościele w trakcie trwania nabożeństwa etc.]

- **Art. 196 k.k. - Obraza uczuć religijnych**

Kto obraża uczucia religijne innych osób, znieważając publicznie przedmiot czci religijnej lub miejsce przeznaczone do publicznego wykonywania obrzędów religijnych, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

[Przykład: działania mające obrazić uczucia religijne, jak też ośmieszyć czy znieważać przedmioty i miejsca kultu, dokonywane publicznie, np. obraz Matki Boskiej z tęczą, parodiowanie Mszy Świętej, zestawianie narzędzi płciowych z przedmiotami kultu, niszczenie miejsc kultu: graffiti na murach kościelnych, oklejanie, mazanie figur świętych itp.]

- **Art. 212 k.k. - Zniesławienie**

§ 1. Kto pomawia inną osobę, grupę osób, instytucję, osobę prawną lub jednostkę organizacyjną niemającą osobowości prawnej o takie postępowanie lub właściwości, które mogą poniżyć ją w opinii publicznej lub narazić na utratę zaufania potrzebnego dla danego stanowiska, zawodu lub rodzaju działalności, podlega grzywnie albo karze ograniczenia wolności.

§ 2. Jeżeli sprawca dopuszcza się czynu określonego w § 1 za pomocą środków masowego komunikowania, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

§ 3. W razie skazania za przestępstwo określone w § 1 lub 2 sąd może orzec nawiązkę na rzecz pokrzywdzonego, Polskiego Czerwonego Krzyża albo na inny cel społeczny wskazany przez pokrzywdzonego.

§ 4. Ściganie przestępstwa określonego w § 1 lub 2 odbywa się z oskarżenia prywatnego.

[Przykład: rozpowszechnianie/publikowanie fałszywych informacji, które mają oczernić osobę/institucję, np. że konkretna osoba jest pedofilem; przestępcą; mordercą etc.]

- **Art. 216 k.k. - Zniewaga**

§ 1. Kto znieważa inną osobę w jej obecności albo choćby pod jej nieobecność, lecz publicznie lub w zamiarze, aby zniewaga do osoby tej dotarła, podlega grzywnie albo karze ograniczenia wolności.

§ 2. Kto znieważa inną osobę za pomocą środków masowego komunikowania, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

§ 3. Jeżeli zniewagę wywołało wyzywające zachowanie się pokrzywdzonego albo jeżeli pokrzywdzony odpowiedział naruszeniem nietykalności cielesnej lub zniewagą wzajemną, sąd może odstąpić od wymierzenia kary.

§ 4. W razie skazania za przestępstwo określone w § 2 sąd może orzec nawiązkę na rzecz pokrzywdzonego, Polskiego Czerwonego Krzyża albo na inny cel społeczny wskazany przez pokrzywdzonego.

§ 5. Ściganie odbywa się z oskarżenia prywatnego.

[Przykład: obraza osoby poprzez używanie wobec niej określeń powszechnie uważane za obelżywe, wulgarne etc.]

- **Art. 217 k.k. - Naruszenie nietykalności**

§ 1. Kto uderza człowieka lub w inny sposób narusza jego nietykalność cielesną, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

§ 2. Jeżeli naruszenie nietykalności wywołało wyzywające zachowanie się pokrzywdzonego albo jeżeli pokrzywdzony odpowiedział naruszeniem nietykalności, sąd może odstąpić od wymierzenia kary.

§ 3. Ściganie odbywa się z oskarżenia prywatnego.

[Przykład: uderzenie, szarpanie, popychanie, kopanie osoby, płucie etc.]

- **Art. 217a k.k. - Naruszenie nietykalności cielesnej w związku z interwencją**

Kto uderza człowieka lub w inny sposób narusza jego nietykalność cielesną w związku z podjętą przez niego interwencją na rzecz ochrony bezpieczeństwa ludzi lub ochrony bezpieczeństwa lub porządku publicznego, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

[Przykład: uderzenie, szarpanie, popychanie, kopanie osoby, która np. ochraniała inne osoby, plucie]

- **Art. 222 k.k. - Naruszenie nietykalności funkcjonariusza**

§ 1. Kto narusza nietykalność cielesną funkcjonariusza publicznego lub osoby do pomocy mu przybranej podczas lub w związku z pełnieniem obowiązków służbowych, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 3.

§ 2. Jeżeli czyn określony w § 1 wywołało niewłaściwe zachowanie się funkcjonariusza lub osoby do pomocy mu przybranej, sąd może zastosować nadzwyczajne złagodzenie kary, a nawet odstąpić od jej wymierzenia.

[Przykład: wyżej wspomniane czynności wobec np. policjanta na służbie.]

- **Art. 226 k.k. - Znieważenie funkcjonariusza**

§ 1. Kto znieważa funkcjonariusza publicznego lub osobę do pomocy mu przybraną, podczas i w związku z pełnieniem obowiązków służbowych, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

§ 2. Przepis art. 222 § 2 stosuje się odpowiednio.

§ 3. Kto publicznie znieważa lub poniża konstytucyjny organ Rzeczypospolitej Polskiej, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

[Przykład: wyzwiska skierowane do policji.]

- **Art. 254 k.k. - Zbiegowisko publiczne**

§ 1. Kto bierze czynny udział w zbiegowisku wiedząc, że jego uczestnicy wspólnymi siłami dopuszczają się gwałtownego zamachu na osobę lub mienie, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

§ 2. Jeżeli następstwem gwałtownego zamachu jest śmierć człowieka lub ciężki uszczerbek na zdrowiu, uczestnik zbiegowiska określony w § 1, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

[Przykład: uczestnictwo w grupie dopuszczającej się np. ataku na kościół, pomnik etc.]

- **Art. 255 k.k. - Nawoływanie i pochwalanie przestępstwa**

§ 1. Kto publicznie nawołuje do popełnienia występku lub przestępstwa skarbowego, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

§ 2. Kto publicznie nawołuje do popełnienia zbrodni, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

§ 3. Kto publicznie pochwała popełnienie przestępstwa, podlega grzywnie do 180 stawek dziennych, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

[Przykład: publiczne (również przez media społecznościowe/Internet) nawoływania do popełnienia lub pochwalanie przestępstw z Kodeksu karnego (a więc również czyny z tej listy) polegające na fizycznej przemocy wobec osób trzecich, niszczenie mienia; ujawnianie danych osobowych oraz namawianie osób trzecich do popełniania przestępstw wobec tych osób etc.]

- **Art. 256 k.k. - Propagowanie faszyzmu i totalitaryzmu**

§ 1. Kto publicznie propaguje faszystowski lub inny totalitarny ustrój państwa lub nawołuje do nienawiści na tle różnic narodowościowych, etnicznych, rasowych, wyznaniowych albo ze względu na bezwyznaniowość, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

§ 2. Tej samej karze podlega, kto w celu rozpowszechniania produkuje, utrwala lub sprowadza, nabywa, przechowuje, posiada, prezentuje, przewozi lub przesyła druk, nagranie lub inny przedmiot, zawierające treść określoną w § 1 albo będące nośnikiem symboliki faszystowskiej, komunistycznej lub innej totalitarnej.

[Przykład: nawoływanie do nienawiści wobec grupy wyznaniowej chrześcijan.]

- **Art. 257 k.k. - Znieważenie grupy lub osoby**

Kto publicznie znieważa grupę ludności albo poszczególną osobę z powodu jej przynależności narodowej, etnicznej, rasowej, wyznaniowej albo z powodu jej bezwyznaniowości lub z takich powodów narusza nietykalność cielesną innej osoby, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

[Przykład: znieważanie, obrażanie chrześcijan, wyśmiewanie wartości, postaci, ubliżanie.]

- **Art. 261 k.k. - Znieważenie pomnika**

Kto znieważa pomnik lub inne miejsce publiczne urządzone w celu upamiętnienia zdarzenia historycznego lub uczczenia osoby, podlega grzywnie albo karze ograniczenia wolności.

[Przykład: niszczenie pomników: graffiti, zaklejanie plakatami, ulotkami, wypisywanie obraźliwych haseł, obrzucanie substancjami.]

II. Jakie najczęstsze wykroczenia mogą spotkać wiernych w związku z ostatnimi protestami?

- **Art. 51 § 1 k.w. - Zakłócanie spokoju lub wywołanie zgorzenia**

Kto krzykiem, hałasem, alarmem lub innym wybrykiem zakłóca spokój, porządek publiczny, spoczynek nocny albo wywołuje zgorzenie w miejscu publicznym, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny.

[Przykład: publiczne wykrzykiwanie, skandowanie haseł, których treść jest powszechnie uważane za obelżywe, np. „wypi**dalać” „je*ać (...)” itp.]

- **Art. 140 k.w. - Nieobyczajny wybryk**

Kto publicznie dopuszcza się nieobyczajnego wybryku, podlega karze aresztu, ograniczenia wolności, grzywny do 1500 złotych albo karze nagany.

[Przykład: publiczne zachowanie niezgodne z przyjętymi normami, oddawanie moczu, pokazywanie się nago czy obnażanie intymnych części ciała, w tym biustu]

- **Art. 141 k.w. - Umieszczenie w miejscu publicznym nieprzyzwoitego ogłoszenia, napisu lub rysunku lub używanie słów nieprzyzwoitych**

Kto w miejscu publicznym umieszcza nieprzyzwoite ogłoszenie, napis lub rysunek albo używa słów nieprzyzwoitych, podlega karze ograniczenia wolności, grzywny do 1.500 złotych albo karze nagany.

[Przykład: umieszczenie lub pokazywanie podczas zgromadzenia, czy innych wydarzeń publicznych/w miejscu publicznym nieprzyzwoitych treści – zarówno w formie pisemnej, jak i graficznej; jako przykład można wskazać zarówno treści wulgarne ze względu na język, jak i prezentowany przekaz.]

III. Czy możliwe jest fizyczne blokowanie świątyni w celu ich obrony?

Jeżeli blokowanie świątyni ma na celu zapobieżenie bezpośredniego, bezprawnego zamachu na jakiegokolwiek dobro chronione prawem wówczas takie działanie korzysta z ochrony prawa w postaci instytucji obrony koniecznej. Jednakże należy pamiętać, że

zastosowane działania muszą być wystarczające do odparcia zamachu i nie mogą przekraczać stopnia potencjalnego zagrożenia zarówno pod względem intensywności jak i czasu obrony (nie może ona być przedwczesna, ani spóźniona).

Drugą instytucją z jakiej można skorzystać w sytuacji zamachu na świątynie jest kontratyp tzw. stanu wyższej konieczności. Zgodnie z nim nie popełnia przestępstwa osoba, która w celu uchylenia bezpośredniego niebezpieczeństwa grożącemu jakimkolwiek dobru chronionemu prawem, jeżeli niebezpieczeństwa nie można inaczej uniknąć, a dobro poświęcone przestawia wartość niższa od dobra ratowanego. W sytuacji tej instytucji prawnej bardzo ważną okolicznością umożliwiającą jej zastosowanie jest test ostateczności. Na jego podstawie bada się czy danego zachowania można było uniknąć stosując środki mniej dolegliwe. W konsekwencji, podejmując interwencję należy zawsze przewidzieć czy są możliwe inne sposoby udzielenia ochrony prawnej.

IV. Jakie działania należy podjąć niezwłocznie po ujawnieniu czynu zabronionego?

Niezwłocznie po ujawnieniu czynu zabronionego, czy to w formie przestępstwa, czy wykroczenia, należy powiadomić stosowne służby, czyli albo Policję albo Straż Miejską. Jeżeli w trakcie ujawniania czynu zabronionego jest popełniany, wówczas można podjąć działania zmierzające do ujęcia sprawcy, jeśli też podejmuje działania zmierzające do ucieczki (szczegóły postępowania w takich przypadkach zostały opisane w pkt. V-VII). Jeżeli czyn już popełniono, wówczas należy złożyć zawiadomienie o jego popełnieniu. Można to uczynić zarówno telefonicznie, jak i ustnie u najbliższego funkcjonariusza (bądź w najbliższej jednostce Policji) bądź pisemnie. W wypadku zgłoszenia telefonicznego lub ustnego, warto również potwierdzić złożenie zgłoszenia za pomocą wiadomości email skierowanej do właściwej dla miejsca popełnienia czynu zabronionego jednostki Policji. W wiadomości email należy opisać całe zdarzenie, załączyć posiadany materiał dowodowy, a także podać personalia świadków oraz uzyskać sygnaturę pod jaką została zarejestrowana sprawa.

V. Czy świadek może zastosować siłę fizyczną w celu ujęcia sprawcy i kiedy?

W razie próby ucieczki sprawcy, gdy zachodzi obawa jego ukrycia się lub nie można ustalić jego tożsamości nic nie stoi na przeszkodzie, by świadek przestępstwa dokonał obywatelskiego zatrzymania do czasu przybycia Policji. Nie ulega wątpliwości, że w celu ujęcia sprawcy nieunikniona jest często potrzeba zastosowania siły fizycznej w postaci naruszenia nietykalności cielesnej osoby, a nierzadko niezbędne jest obezwładnienie ujmowanego czy jego przytrzymanie. Brak skorzystania z takich form fizycznego oddziaływania w stosunku do sprawcy przestępstwa praktycznie eliminowałoby możliwość skutecznego jego ujęcia, gdyż w znakomitej większości przypadków sprawca nie

zareagowałby na wezwanie pochodzące od osoby cywilnej. Podstawę do takiego działania stanowi art. 243 k.p.k.

Zatrzymania obywatelskiego może dokonać każdy, nie tylko osoba pokrzywdzona danym przestępstwem. Obywatelskie zatrzymanie dotyczy sytuacji, gdy organy państwowe uprawnione do zwalczania przestępstw nie mogą w danej chwili zareagować, a bierne oczekiwanie na ich przybycie pozwoliłoby sprawcy oddalić się z miejsca przestępstwa, a w konsekwencji spowodować nawet bezpowrotnie, utratę możliwości ustalenia jego personaliów.

Podstawowym warunkiem pozwalającym na zastosowanie obywatelskiego zatrzymania ujęcie sprawcy przestępstwa na gorącym uczynku lub w pościgu podjętym bezpośrednio po popełnieniu przestępstwa. Osoba ujmująca powinna mieć przekonanie, że sprawca jest zdolny do ponoszenia odpowiedzialności karnej, a zatem, że przestępstwa dopuściła się osoba po ukończeniu lat 17 (wyjątkowo lat 15 – art. 10 § 2 k.k.), a popełniony przez niego czyn jest zawiniony i społecznie szkodliwy w stopniu większym niż znikomy.

Nie ma przeszkód dla uznania, że do ujęcia na „gorącym uczynku” doszło w sytuacji, gdy wprawdzie przestępstwo zostało już popełnione, ale sprawca nadal pozostaje na miejscu, a z zastanych tam okoliczności wyraźnie wynika, że osoba ta jest odpowiedzialna za zaistniały czyn.

W przypadku pościgu podjętym względem sprawcy bezpośrednio po popełnieniu czynu istotne jest, aby działania te stanowiły nieprzerwaną ciągłość czasowo-przestrzenną pomiędzy zaistniałym zdarzeniem a pościgiem. W sytuacji, gdy zatrzymania obywatelskiego miałyby dojść w związku z przestępstwem popełnionym w świątyni, pozwala to zatem na ujęcie sprawcy nawet już po opuszczeniu kościoła. Osobę ujętą należy niezwłocznie oddać w ręce Policji.

VI. Czego nie wolno robić przy stosowaniu siły fizycznej w celu ujęcia sprawcy i co za to grozi?

Przy zastosowaniu siły fizycznej podczas obywatelskiego zatrzymania działanie te należy miarkować i podejmować jedynie w stopniu niezbędnym dla faktycznego zatrzymania osoby i przekazania jej Policji, aby nie przekroczyć granic obrony koniecznej czy stanu wyższej konieczności.

Ujęcie obywatelskie niespełniające wymogów (w sytuacji, gdy można ustalić tożsamość osoby popełniającej przestępstwo lub nie zachodzi obawa ukrycia się tej osoby) może pociągać za sobą odpowiedzialność cywilną za wyrządzoną szkodę, a także odpowiedzialność karną. Istnieje bowiem możliwość zakwalifikowania takiego działania jako bezprawnego pozbawienia wolności lub jako zmuszania innej osoby do określonego działania, zaniechania lub znoszenia, poprzez zastosowanie wobec niej przemocy lub

groźby bezprawnej. Z podobnymi konsekwencjami należy się liczyć w sytuacji nadużywania siły i środków podczas zatrzymania obywatelskiego.

VII. Jak utrwalać przebieg czynu zabronionego?

Utrwalanie przebiegu czynu zabronionego za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk i obraz, jest zgodne z obowiązującym prawem i nie wymaga zgody sprawcy. Ataki na miejsca i symbole kultu religijnego odbywają się w miejscach publicznych. W polskim prawie nie istnieje żaden przepis, który zabraniałby nagrywanie obiektów publicznych. Ponadto zgodnie z obowiązującymi przepisami, każdy ma prawo nagrywać przebieg rozmowy, w której sam uczestniczy. O tym fakcie należy poinformować osoby nagrywane. Zatem, jeśli sprawca czynu zabronionego wdaje się w dyskusję z naocznym świadkiem zdarzenia, świadek ten może zgodnie z obowiązującymi przepisami rejestrować przebieg zdarzenia. Działanie takie nie wypełnia znamion czynu określonego w art. 267 k.k. (nielegalne uzyskanie informacji). Należy pamiętać o odpowiedzialności cywilnej, przepisy w tym zakresie reguluje art. 23 i art. 24 § k.c., którego naruszenie może być związane z upublicznieniem zarejestrowanego nagrania w sposób umożliwiający identyfikację osoby nagranej. Utrwalając działania sprawców warto pozyskać dane pozostałych świadków zdarzenia oraz pamiętać, aby urządzenie za pomocą którego rejestrujemy przebieg czynu zabronionego pozwalało na określenie dokładnej daty i godziny zdarzenia.

VIII. Czy będę musiał/a brać udział w postępowaniu (jako świadek lub pokrzywdzony)?

W sytuacji zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa czy wykroczenia, zawiadamiający zostanie przesłuchany w charakterze świadka.

Jeżeli dobro prawne zgłaszającego zostanie bezpośrednio naruszone lub zagrożone przez przestępstwo czy wykroczenie (np. przeszkodzenie publicznemu wykonywaniu aktu religijnego kościoła, w szczególności Mszy Świętej, uderzy w uczucia uczestniczącego w niej zawiadamiającego, bądź zostaną obrażone jego uczucia religijne poprzez publiczne znieważenie przedmiotu czci religijnej lub miejsca przeznaczonego do publicznego wykonywania obrzędów religijnych, czy zostanie on sam zaatakowany) przysługuje mu status pokrzywdzonego (art. 49 § 1 k.p.k. i art. 25 § 1 k.p.w.) i tym samym strony w postępowaniu karnym (art. 299 § 1 k.p.k.).

W postępowaniu karnym zawiadamiający może skarżyć postanowienie o odmowie wszczęcia postępowania, a pokrzywdzony również postanowienie o umorzeniu postępowania (art. 306 § 1 pkt 1 i 3 oraz § 1a pkt 1 k.p.k.). Pod pewnymi warunkami pokrzywdzony może również sam złożyć akt oskarżenia, tzw. subsydiarny (art. 55 k.p.k.).

W postępowaniu wykroczeniowym pokrzywdzony ma również prawne możliwości wniesienia wniosku o ukaranie jako oskarżyciel posiłkowy (art. 27 § 1 i 2 k.p.w.).

Dla utrzymania statusu strony w postępowaniu przed Sądem, pokrzywdzony powinien złożyć oświadczenie o działaniu w charakterze oskarżyciela posiłkowego do chwili rozpoczęcia przewodu sądowego, tj. odczytania oskarżonemu na rozprawie głównej aktu oskarżenia (art. 54 § 1 k.p.k.). W postępowaniu w sprawach o wykroczenia takie oświadczenie należy zaś złożyć w terminie 7 dni od dnia otrzymania zawiadomienia o przesłaniu wniosku o ukaranie do Sądu (art. 26 § 3 k.p.w.).

IX. Jakie dane podawać policji i czy jakie informacje są istotne w sytuacji zgłoszenia popełnionego przestępstwa/wykroczenia?

Dokonując zgłoszenia przestępstwa bądź wykroczenia, należy w miarę dokładnie opisać zgłaszany czyn ze wskazaniem czasu, miejsca, sposobu i okoliczności jego popełnienia oraz jego skutków.

Przy przesłuchaniu w charakterze świadka należy podać: imię, nazwisko, wiek, zajęcie, karalność za fałszywe zeznanie lub oskarżenie oraz stosunek do stron, miejsce zamieszkania zostanie zaś ustalone na podstawie dokumentu tożsamości lub pisemnego oświadczenia świadka i nie powinno być ujawnione osobie podejrzanej.

Przy legitymowaniu przez Policję należy okazać w szczególności dowód albo paszport.